

I. N. 27

EXERCITIUM ACADEMICUM,

DE

NOTIONE

VOCIS

'ΑΦΩΡΙΣΜÉNOS

ROM. I: 1.

QUOD,

SUFFR. AMPLISS. SENATU PHILoS. REGIÆ A-
CADEMIAE ABOENSIS,

PRÆSIDE

LAUR. O. LEFREN,

L. L. O. O. & GRÆCÆ PROF. REG. & ORD.

Publicæ Bonorum censuræ subjicit

FRIDERICUS SALVENIUS,

TAVASTENSIS.

IN AUDIT. SUP. DIE XXIV. MAJI ANNI MDCCCLXXVII.

L. H. Q. S.

ABOÆ,

Impressit JOHANNES CHRISTOPH. FRENCKELL,
Reg. Acad. Typogr.

V I R O
AMPLISSIMO ATQUE CELEBERRIMO,
**D_N. M. PETRO ADR.
GADD,**

PROFESSORI CHEMIAE REGIO ET ORDINARIO, DIRECTO-
RI REI PLANTARIAE PER FINLANDIAM, EQUITI AURATO OR-
BINIS REGII DE WASA, ACADEMIAE SCIENTIARUM HOL-
MENSIS MEMBRO DIGNISSIMO,

PATRONO OPTIMO,

Has qualescumque ingenii primitias, una cum adpre-
catione omnigenæ felicitatis, dat, dicat, dedicat

AMPLISSIMI ATQUE CELEBERRIMI
NOMINIS TUI

Cliens humilius
FRID. SALVENIUS.

§. I.

Quoniam ad verba Scripturæ recte intelligenda
 riteque interpretanda parum saepe prodest vel
 exactissima eorum cognitio Grammatica, nisi simul
 sollicitè excutiatur contextus loci, in quo occurunt,
 non alienum fuerit statim initio oculis Lectorum sub-
 jicere Textum Græcum totius illius commatis, unde
 vox αφωεισμένη, de qua disputare instituimus, de-
 promta est. Sic vero ille habet: παῦθος δουλος ἡ ησυ-
 χεισθν κλητός Ἀπέστολος αφωεισμένη εἰς Ευαγγέλιον Θεού.
 Quotquot nobis evolvere licuit translationes hujus
 Textus, eæ in duas potissimum factiones abiunt, qua-
 rum altera electum aut selectum, altera separatum aut
 segregatum reddit. Unus ARIAS MONTANUS dis-
 cretum mavult. Si in quæstionibus Philologicis &
 Hermeneuticis semper tutum foret ex multitudine
 testimoniū ferre sententiam, dubium non est, quin iis
 accedendum esset, qui separatum aut segregatum trans-
 tulerunt. In hac hæresi sunt ex Orientalibus SY-
 RUS & ÆTHIOPS, ex Europæis vero Latinus
 INTERPRES VULGATUS, BEZA, ERASMUS,
 CASTELLIO, LUTHERUS, HEUMANNUS,
 BENGELIUS, ANGLUS, GALLUS, DANUS re-
 centior, SVECUS antiquior, GEZELIUS, quibus
 nuper calculum adjecit Scarensum Decus, Dominus
 Doct. ANDR. O. KNÖS. Electum aut selectum, quantum
 nobis quidem constat, non nisi tres verterunt Interpre-
 tes, ARABS, DANUS antiquior & AUCTORES

novi Speciminis Versionis Svecanæ, quod anno 1774. Upsaliæ prodiit, ad mandatum S:æ R:æ M:tis elaboratum. Voces *euayḡelion̄ Th̄eou* quæ sequuntur, plerique ad verbum reddunt *in vel ad* Evangelium DEI. Pauci inter has & præcedentem vocem, explicationis cauſa, interferunt verbum *prædicationis* vel *annunciationis*. Sic BEZA: *ad prædicandum* Evangelium DEI, LUTHERUS: *zu predigen dass E-* vangelium *GOTTes*, GALLUS: pour (annoncer) l' Evangile de DIEU, DANUS antiquior: *til at pre-* dicke *GUDs* Ewangeliū, SVECUS antiquior: *at predika GUDs* Ewangeliū, quod etjam retentum est in novo Specimine versionis Vernaculæ, cūjus nuper mentionem fecimus.

§. II.

His præmissis, ad rem ipsam propius progredi licet. Prima igitur quæſtio huc redit, utrum Textus Græcus, quem supra adduximus, ex mente Pauli trimembris, an bimembris sit. Prius sibi dari postulant omnes illi Interpretēs, quos §. I. excitavimus. Nec ullum scimus, qui ante nos hanc quæſtionem moverit. Nihilo tamen minus se nobis probavit posterius, non quod novum, sed quod verum esse credimus scitum. Neque enim hoc nobis in mentem venisset, nisi de eo cogitandi occasionem præbuſſet scrupulus, quem nobis incuſſerat diligentior pondratio rationum, quibus Laudatus Dn. Doct. K N O S impu-

impugnare satagit veritatem & bonitatem novæ Versionis Vernaculæ, qua vox *αφωγουές* utwald, ele-
ēus, redditæ est, pro *afskild*, *separatus*, quod vetus
habet Interpres, quem ille sibi defendendum sum-
fit. Nam cum has rationes justo leviores deprehen-
deremus, nec multo graviores pro altera vocis in-
terpretatione pugnare animadverteremus, nihil aliud
supererat consilii, quam ut plures evolveremus ver-
siones, quarum in aliqua commodiorem vocabuli
translationem nos inventuros sperabamus. Sed va-
na fuit spes. Quotquot enim consulebamus Inter-
pretes, nihil nisi *electionis* aut *separationis*, aut *selectionis*
aut *segregationis* notiones inveniebamus. Unus, quem
diximus, ARIAS hanc vocem paulo aliter, nimirum per
discretus interpretatus reperiebatur. Hanc vix prius
offendebamus, quam animum subiret vox Svecana
färskild. Hanc igitur periculi gratia huic loco aptare
fuscipliebamus; sed quominus hoc procederet tentamen,
obstabat interpunctio. Cumque hanc non divinæ, sed
humanæ originis esse sciremus, illico comma deletum
ibamus. Duo adhuc restabant incommoda, alterum,
quod hoc adjективum substantivo postpositum aures
offendebat, alterum, quod durior videbatur locutio:
färskild til en tina. Simul vero ac recordabamur, *ic*
nunc uti, nunc *til* reddi posse, & ordinem, quo ad-
jective & substantiva collocari debent, in diversis lin-
guis diversum esse, statim parata erat nova versio
totius versus, quam hoc modo concepimus: *Paulus*
Iesu Christi tjenare, fallad til färskild Apostel i Guds
Ewangelio.

§. III.

Hanc novam vocis translationem si cum genio Linguae Græcae & scopo Sancti Pauli convenire, nec ulli alii regulæ Hermeneuticæ adversum tenere evitum dederimus, nihil magnopere eam desideraturam speramus, quo se peritis rerum arbitris commendare queat, quamvis eam nullis doctorum auctoritatibus neque ornare, neque munire potuerimus. Notionem vocis *ἀφεισμένος*, quam ad calcem §. II. adoptavimus, hic paulo diligentius vindicasse juvabit. Hac fine ab ovo, quod dicitur, ordiendum est. Ipsum vocis thema ὁρός id proprie denotat, quo determinari solent limites locorum, utpote agrorum, pratorum, regionum & id genus aliorum. Hinc POLLUCI ὁρός definitur: σέλη ἐνεγκυῖα, cippus alicubi erectus, & HESYCHIO σέλη καταπεπηγός, cippus fundo infixus aut impeditus. Svetice rānärke vocamus. Quod hinc descendit verbum ὁρέω proprie significat hujusmodi cippos infigendo atque erigendo statuere, svetice lågga rå och rör, sätta gråns-pålar, eoque limites locorum determinare ac constituere. Verbum vero compositum *ἀφειξεν*, vi præpositionis ἀπό, quam in fronte gerit, in genere valet *aliquid ab aliis, ope certarum notarum, quæ discrimina eorum continent, distingvere atque discernere*. Hinc participium *ἀφεισμένος*, ubi de homine prædicatur, eum designat, qui ope certorum signorum ab aliis distinctus est atque discretus, Svetice åtskild, särskild, affskild, prout natura subjecti hic &

nunc

86 7 22

nunc postulat. Hinc quod ALEXANDER APHRODISENSIS Graece dixit: τὸν μὲν ἐπισημῶν ἐνδῖν πορί
τὸν δέ αὐτοῦ συνέπει, Commentario in Lib. I. Topicorum Aristotelis, id Svetice efferre poteris: Hvæt
wetenſkap har sit færſilda ãmme at afhandla. Pari modo hac voce utitur ipſe ARISTOTELES Lib.
VIII. Ethicorum, ubi hanc habet fententiam: ἐν δὲ
αἰσθατοῖς μὲν καὶ ἐπιφερεῖς πάντα ποιὰ, τοῖς δὲ αἴλοις αὐτοῖς αὐτοῖς πάντα,
quam sic Svetice reddere possumus: Bröder och wün-
ner hafwa alt tilhöpa, men de andre färſildt. Hinc
mirum non est, quod HESYCHIUS αὐτοῖς per dia-
metrū interpretatur. Atque ex his exemplis haud
obſcure adparet, quam amice noſtra interpretatio
conveniat cum uſu vocis apud Auctores Linguæ Græ-
cæ. Plura ſi quis defiderat, ei ſatisfacere poterunt
GUIL. BUDÆUS in Commentario & HENR. STE-
PHANUS in Thesauro Linguæ Græcæ, ut alios
taceamus.

§. IV.

Nunc ratio postulat, ut hanc vocis notionem
quadrare ostendamus ad ipsum Scopum, quem San-
ctus Paulus hoc loco ſibi præfixum habuit. Scilicet
cum ſciret multos Romæ conversos eſſe, qui nullum
adhuc Apostolum neque viderant, neque audiverant,
& ipſe Apostleſ Gentilium eſſet Gal. 2: 7.
1. Tim. 2: 7. 2. Tim. 1: 11. fui eſſe officii duxit hos
tum in vera fide conſirmare, tum ab erroneis reve-

sare opinionibus, quas forte a doctoribus iudaizantibus imbibissent. Ut igitur quæ a Paulo Romanis inculcarentur, ea ii & facilius admitterent, & altius animo infigerent, necesse habebat statim initio Epistolæ eos docere, cujus auctoritatis esset, qui hanc sibi Epistolam misisset. Hinc primum eos edocet, se servum esse JEsu Christi, & quidem in omni ea emphasi, quam vox admittit. Quum vero qui Romanis prima fidei initia inculcaverant, ii etjam servi JEsu Christi essent, necesse habebat alium adjicere titulum, qui eo valeret, ut adhuc plus ponderis adderet monitis, quæ Epistola continebantur. Hinc se ex eo esse docet genere servorum Christi, qui omnium maximæ erant auctoritatis, Apostolum se vocando. Et quoniam non ignorabat, passim discurrere homines inflati animi, qui augustum hunc titulum falso jactabant, necesse simul habebat adjungere vocem *ληπτος*, quæ rite vocatum valet. Cumque falsi Apostoli non purum putum Dei verbum annunciant, sed sinceris Evangelij azymis impurum Judæorum fermentum admiserent, se Apostolum esse monet *ιες ιναγγέλιος Θεού*, quo ipso significare voluit, quod ipse prædicaret Evangelium, id non humanum, sed Divinum esse. Quum vero non esset ex numero duodecim, quos Salvator Optimus Maximus initio vocaverat, eoque instruxerat mandato, ut quamdiu ulla supereffet spes animas Christo ex Judæis lucrandi, ad Samaritanos & Paganos non transirent, Matth. 10:5. se *Ἄποστολος αὐτοχρισμένον* vocat, id est *distingutum*

stum atque discretum. Quod quia eo valere volebat,
 ut doctrinis Epistola propositis plus ponderis adde-
 ret, peculiarem muneris rationem importet, necesse
 est. Quae vero ea esse posset alia, quam quae in eo
 elucebat, quod ex decretro Divino gentium constitu-
 tus erat Apostolus, distinctis atque discretis ad hoc
 munus tanto melius gerendum instructus dotibus?
 Nobis certe dubium non est, quin hæc vox singula-
 rem, planeque peculiarem Apostoli characterem pin-
 gat. Quæ enim ceteris Apostolis quodammodo or-
 dinaria erant, ea omnia in hoc uno prorsus extraor-
 dinaria inveniebantur. Singula vero munus afficie-
 bant Apostolicum, illudque efficiebant efficacissimum.
 In hoc enim natura, industria, gratia, quid efficere
 possint, videntur expertæ. Nihil dicam de ingenio a-
 cutissimo, de judicio exactissimo, de memoria capa-
 cissima, de animo constantissimo, de zelo ardentissi-
 mo, ceterisque naturæ dotibus excellentissimis,
 quibus inde ab utero materno a ceteris Aposto-
 lis quam maxime *ἀφωρισμένος* erat Gal. 1: 15. nihil
 de studio litterarum intensissimo, & hinc comparato
 doctrinæ thesauro copiosissimo, quo tantum inter ce-
 teros eminebat, quantum lenta solent inter viburna cu-
 pressi. Quod vero eum in primis *ἀφωρισμένον* efficiebat, id
 gratiae vocationis, illuminationis, conversionis &
 sanctificationis adscribendum. Singula hæc beneficia
 ipsi contigerant *ἀφωρισμένα*. Vocabatur non, ut cete-
 ri a Magistro humiliato & exinanito, sed ab exaltato
 & glorificato; illuminatus non quotidiana conversa-
 tione,

tione, sed revelatione plane extraordinaria in tertio usque cælo vel primum percepta, vel saltem perfecta; conversus non pedetentim & gradatim, sed statim & cursim; sanctificatus non tardo passu, sed cito saltu, adeo ut extempore fieret ex ofore amator & ex delatore defensor fidelium, verbo: ex dirissimo flagello Christianorum non tantum sanctissimus Christianus, sed & ἀπόστολος ἀποστολῶν. Quod quid sibi velit, etjam exinde adparet, quod non, ut ceteri, aliquamdiu avitis indulxit ritibus ac legibus, sed purissimum DEI Evangelium inde a primo conversionis momento, ubicunque & apud quoscunque effet, constantissime & efficacissime adnunciavit gentibus, quamvis ipse phariseus fuisset, & nihil aliud sibi ex hoc femente meteret, quam odium Judæorum & risum Græcorum, illis impius, his stultus visus.

§. V.

Si quis hanc vocem Svetice *äfslid* rectius reddi existimaverit, eum suo sensu abundare patimur. Interim tamen aliud nobis visum fuit. Vocabula enim Svecana *äfslid* & *färsfild* per se pura puta sunt synonyma, & tantum ratione subjectorum, de quibus prædicantur, aliquid admittunt descriminis. Quando utrumque de personis usurpatum, hoc fere modo distinguvi solent, ut hoc *munus discretum* & *separatum* designet, illud *locum quandam solitarium & disjunctum*, quo includi solent, qui morbo contagioso laborant, ne in alios adhuc sanos propagetur contagio, id quod
hæ

hæ ostendunt formulæ: Hvar Sœn har sin färskilda Kyr-
 foherde, de smittade fären bora hållas affärsde ifrån de friska.
 Quis igitur non videt, vocem nostram hoc loco rectius
 färskild, quam affärsd reddi? Quod si vero quis quærere
 instituat, numne alia utraque hac melior haberi queat
 vocis *ἀφορτεύσας* translatio, nos ingenue quidem fate-
 mur, nobis talem haec tenus non licuisse detegere, quanta-
 cunque diligentia de ea re quærere laboraverimus. Interea
 variæ nobis occurserunt, quæ primo quidem intuitu satis
 aptæ sunt visæ, quia vim vocis Græcæ per se expresse-
 runt, ex quo vero singulas curatius excussimus, aliquid
 involvere deprehensæ sunt, quod cum scopo Apostoli
 ex omni parte non convenit. Tales in primis sunt: ut-
 wald, electus, utmårt, insignis, besynnerlig, singularis, en-
 fannerlig, peculiaris. Prima ideo displicuit, quod partim
 nihil aliud dicit, quam quod vox *λαντός* quæ præcedit,
 suo modo involvit, partim tale quid dicit, quod quis
 de se ipso prædicare vix potest, nisi fines modestiæ vi-
 deri velit transgressus. Quis enim non sentit, omnem
 vocationem includere electionem simplicem? Et quis non
 adgnoscit, significatum vocis emphaticum, quo idem va-
 let ac *λεπτίσματα*, aliquid insolentiae involvere, cum quis
 ipse talern se vocat? Idem dicendum de voce utmårt, in-
 signis, etiam si verbum *ἀφορτεύσας* interdum usurpetur de
 fabris, qui quod absindere volunt, id prius filo definire,
 utmårt, solent. Vocem besynnerlig, singularis, ideo
 adoptare nequivimus, quod dudum in lingua nostra eum
 signare coepit est, cuius mores aliquid suspectæ adfecta-
 tionis produnt, in significatione vero primæva & inno-
 xia idem incommodum, quod duo præcedentia vocabu-
 la, adfert. Ultima vox enfannerlig, ad scopum quidem
 Epistolæ bene quadrat, nisi minus usitata & tantum non
 penitus obsoleta videretur.

S. VI.

Unum adhuc demonstrandum restat, priusquam finem opellere imponamus; nimirum nihil perperam a nobis factum esse in eo, quod Græcam præpositionem *εἰς* Svetice non *tīl*, *ad*, sed *i*, *in*, transtulimus. In antecessum tamen verbo observare liceat, hanc præpositionem verius substantivum *ἀπόστολος*, quam adjectivum *ἀφορετοῦ* respicere. Ratio est, quod ipsa rei natura postulat, ut vocem *Εὐαγγέλιον*, quæ objectum apostolatus existit, arctius cohærere statuamus cum ea voce, quæ ipsam personam in concreto, quam cum ea, quæ peculiarem personæ qualitatem in abstracto designat, præsertim cum usus loquendi apud Græcos huic faveat hypothesis. Verbum enim *ἀπόστολος*, unde nomen *ἀπόστολος* derivatur, cum præpositione *εἰς* usitate construitur, quod vel hoc exemplo constat THUCYDIDIS: Μελισσόποιος ἀπόστολος εἰς τὰς Αἴγαρας, Melesippum Athenas mittit, sermo illi est de Melesippo Apostolo politico, seu legato cum mandatis missis. Is ordo, quem voces in nostra translatione tenent, hunc earum respectum postulat. Nec ideo hic in Lingua Græca variat, quod in ea alium tenent ordinem, substantivo priorem & adjectivo posteriore occupante locum. Sed hæc hactenus. Nunc illud demonstrandum, nihil a nobis in eo peccatum esse, quod præpositionem *εἰς* non per *tīl*, sed per *i* transtulimus. Paucis igitur observandum, nihil Linguæ Græcæ familiarius esse, quam *εἰς* pro *ἐν* pōnere, sensu eodem manente. Sic AESCHINES dixit: εἰς τὴν ἐκκλησίαν καθίζουμε, in concione sedeo, pro ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, item: εἰς τὸ βαλευτήριον αναρριψόμενος, in senatu prominui, pro ἐν τῷ βαλευτήριῳ. Et XENOPHON: τὰς εἰς τὰ μέσα, stans in medio, pro τὰς ἐν τῷ μέσῳ. Huc referri possunt formulæ: εἰς τὸ παρεῖτο, pro ἐν τῷ παρεῖτο, εἰς καλῶν pro ἐν καλῶ, εἰς καλῷ pro ἐν καλῷ, εἰς τῷ καλῷ, pro ἐν τῷ καλῷ &c.